

ELÍHÚ PLANE HNĚVEM

*Hle, mé nitro je jako víno, které nemá průduch, jako nové měchy, jež pukají.
Musím mluvit, aby se mi ulevilo; otevřu rty a odpovím. (Jb 32:19-20)*

1. čtení: Jan 2:13-25

Hlavní čtení: Jób 32,1-33,12

Milí bratři, milé sestry,

někteří se na něj zlobí. Prý se chová jako spratek. Nevychovaný hejsek, kterému ještě teče mléko po bradě a dovoluje si poučovat starší a moudřejší. Jiní naopak jeho slova vnímají jako závan čerstvého vzduchu. Jako průvan, který konečně vyvětrá to vydýchané a smradlavé prostředí, v kterém se Jób a jeho tři přátelé už dusí. Je pravda, že Elíhú se chová vůči Jóbovi a jeho kamarádům neuctivě. Na druhou stranu: Z jeho řeči je patrné, že dobře poslouchal všechno, o čem ti mužové mluvili. Pozorně a dlouho naslouchal. Přemýšlel nad tím, co slyšel. Analyzoval jednotlivé argumenty. Shromažďoval jejich názory, mráček po mráčku, až nakonec přišla bouře. Začaly lítat blesky, dunělo to a hřmělo.

Co víme o muži jménem Elíhú? Vlastně nic moc. S Elífazem, Bildadem a Sófarem nepřišel. Takže: Kde se vzal, tu se vzal. Je mladší než tito tři pánové. Proto také dlouho mlčel. Kdyby byl starší než oni, zřejmě by je srovnal do latě hned po první výměně názorů.

Jeho jméno má krásný význam: *Můj Bůh je on. Tedy: Já nejsem mírou všech věcí. Ale Bůh, který mě stvořil a vede mě po cestách života, ten je mým Pánem. Nejsem sám svůj. Jsem Boží.*

Postavu Elíhúa můžeme přirovnat k prorokovi Janu Křtitelovi. Elíhú je vlastně starozákonní Jan Křtitel. Jeho kázání je plamenné, tak jako Janovo kázání na břehu Jordánu. Elíhú ohlašuje příchod Hospodina. A hned poté promluví ze smršť Bůh sám. (Jb 38-41) Tak jako Jan Křtitel ohlašoval příchod Ježíše Krista. A když Kristus přišel, Jan se pokorně odmlčel. Elíhú vlastně připravuje Jóba, jeho tři přátele i nás, čtenáře a posluchače, na Boží definitivní odpověď. Na Hospodinův příchod, který vrátí Jóbův život do správných kolejí.

Elíhú plane hněvem. Je našťvaný na všechny účastníky debaty. Zuří, protože se Jób ve svých nářcích považuje za spravedlivějšího než Bůh. A zuří, protože jeho přátelé opakují pořád dokola samé nesmysly, kterými Jóbovy rány ještě jítí. A řekněme to na rovinu: Pokud v nás jen trochu koluje láska k Bohu a k bližním, zvláště k těm, kteří kolem nás trpí, zuřili bychom také. Představte si tuto situaci: Nemocnice. Na lůžku leží člověk po těžké operaci. Utrpěl totiž mnohonásobná zranění při autonehodě, při které mu navíc zemřely děti v autě. Tohoto muže navštíví věřící lidé z jeho sboru. Nějaký čas mlčí a tiše pláčou nad trápením tohoto chudáka. Ale pak začnou reagovat na jeho nářky. Hledají odpovědi na jeho zoufalé otázky. Jeden řekne: *Bůh tě za tvé hříchy měl potrestat dvakrát víc. Ještě tě šetřil.* To řekl Sófar Jóbovi:

- *Dvakrát většího trestání zasloužil jsi. (Jb 11:6 BK)*

Druhý si u nemocniční postele ještě prisadí. Svému bratru v Kristu řekne: *Tvoje děti byly hříšné, proto zemřely.* To vmete do tváře Jóbovi Bildad.

- *Synové zajisté tvoji že zhřešili proti němu, proto pustil je po nepravosti jejich. (Jb 8:4 KB)*

Tedy: *Důsledkem jejich hříchů byla smrt.*

A teď přijde naprosté dno celé debaty. Třetí kamarád tomu zničenému muži v nemocnici řekne: *Jen si vzpomeň na všechny své viny. Kradl jsi, nebo podváděl? Choval ses násilnický? Musíš mít na svědomí těžké hříchy, když jsi tak špatně dopadl.* Jenže ten člověk nic takového nikdy neudělal. Přesně to zkusí Elífaz, nejstarší ze všech přátel, ve své poslední řeči na zraněného Jóba.

- ⁵ *Tvá zloba je velká, tvá nepravost nekonečná.* ⁶ *Bezduvodně jsi bral zástavu od bratrů, svlékal jsi z nich šat a nechával je nahé,* ⁷ *znaveného neosvěžils vodou, hladovému odepřel jsi chleba.* ⁸ *Země patří tomu, kdo má pevnou paži, bude na ní sídlit ten, koho Bůh milostivě přijal.* ⁹ *Tys však s prázdnou posílal pryč vdovy, paže sirotků jsi drtil.* ¹⁰ *Proto jsou kolem tebe osídla, náhlý strach tě plní hrůzou,* ¹¹ *pro tmu nevidíš a spousty vod tě přikrývají. (Jb 22:5-11)*

Divíte se ještě, že Elíhú vzplanul hněvem proti těmto třem Jóbovým kamarádům? My si často myslíme, že tito mužové dávnověku říkali o Bohu pravdu, jen to v tu chvíli nebylo pastoračně citlivé. Ale dnes to musíme vyjádřit ještě silněji: Oni často ani tu pravdu o Bohu neříkali. Vymýšleli si všemožné kličky, aby zachovali jeden jasný vzorec: *Bůh je spravedlivý. Jób trpí. Takže: Když Jób trpí, musí to být trest spravedlivého Boha za jeho hříchy. A basta fidli.* Jejich záměry možná byly zbožné. Ale jejich slova byla zvrácená a lživá. Dost často!

Kdybychom takto slyšeli mluvit lidi, kteří přišli navštívit do nemocnice zničeného, zoufalého a zmučeného člověka, museli bychom se hodně držet, abychom je nevynesli v zubech. Vůbec se nedivím, že Elíhú plane hněvem. Vůbec se nedivím, že jim chce zacpat ústa:

- ***Neříkejte: My jsme našli moudrost; Bůh ho odvane jak plevu, a ne člověk.*** (Jb 32:13)

Jenže Elíhú se zlobí také na Jóba. I Jób to už přehání. Elíhú slyší a cítí, že se tento utrápený člověk začíná bouřit proti Bohu. Že sebe sama vidí jako nevinného zoufalce, kterého ničí nebeský sadista. Ano, podle Jóba je Bůh nebeský sadista.

- ²¹ *Jsem bezúhonný. Nic na sebe nevím. Protiví se mi už život.* ²² *Je to jedno, proto říkám: On skoncuje s bezúhonným jako se svévolníkem.* ²³ *A když bičem náhle usmrcuje, ze zoufalství nevinných si činí posměch.* (Jb 9:21-23)

Bůh je podle Jóba také křivák.

- *Uznejte přece, že mi Bůh křivdí, zatáhl kolem mne loveckou síť. Rozpálil se na mě hněvem, považuje mě za svého protivníka.* (Jb 19:6.11)

A do třetice: Jób přísahá při Bohu na to, že Bůh ho vlastně nenávidí. To je zase Jóbovo dno.

- *Jakože živ je Bůh, on upírá mi právo. Všemocný naplnil hořkostí mou duši.* (Jb 27:2)

A je ochotný to říct Hospodinu do tváře. Plivnout do nebes.

- *Změnil ses mi v krutého protivníka, strojíš mi úklady svou mocnou rukou. Vím, že mě předáš smrti.* (Jb 30:21-23)

Kdybychom slyšeli taková slova z úst toho zraněného otce, který přišel o své děti při autonehodě, asi bychom to dokázali vydýchat. Jednou. Dvakrát. Třikrát. Ale pak by nás to už také začalo unavovat a šírat. Vždyť taková slova podkopávají naši víru v dobrého a milujícího Boha, který se nám zjevil v Ježíši Kristu. Proto Elíhú plane hněvem, jak proti Jóbovi, tak proti Elífazovi, Bildadovi a Sófaroovi.

A teď: Elíhú nikde ve svých slovech nechce vysvětlit, proč se všechno to zlo Jóbovi vlastně stalo. On to přece neví! Nikdo z nás to s jistotou neví. Kromě Hospodina, který to ví, ale nepoví. Žijeme v divokém a chaotickém světě, v kterém se dějí různé tragédie. To je fakt. A my nevíme, proč. Proč tady. Proč teď. Proč mně. Proč tobě. Ale věříme, že v tom divokém a chaotickém světě je Bůh s námi. Bůh, který v Ježíši Kristu tím chaosem a zlem sám prošel. A vzkříšením ho porazil.

Často procházíme událostmi, které nedokážeme vysvětlit. A tak je někdy lepší nehledat vysvětlení, protože zbožné zkratky mohou lidem spíš ublížit. Elíhú má jinou strategii. Snaží se pozvednout Jóbův zrak k nebesům. *Pohleď na Boha, Jóbe! Začni se na něj dívat jinak! Začni ho vnímat jako Stvořitele, který ti dal život. Jako Učitele, který s tebou prochází školou života. Jako Soudce, který je spravedlivý, ale zároveň neuvěřitelně milosrdný. Jako Zachránce, který nedovolí, abys zemřel nadobro. Chápu a vnímám, že procházíš bolestivým obdobím, ale obviňovat Boha ti nepomůže. Hledej ho a nově se s ním ve svých bolestech potkej. On ti jde vstříc.*

Všimli jste si, bratři a sestry, o co Elíhú opírá své výroky? Ne o tradici a moudrost předků jako Bildad. (viz Jb 8:8-10) Ne o osobní zkušenosti a vlastní pozorování, soukromá zjevení a sny jako Elífaz. (viz Jb 4:8.12-16) Ne o chladnou a neúprosnou logiku jako Sófara. (viz Jb 11:5-6) Elíhú je podnícen a inspirován Božím Duchem.

- ***Ale vidím, že Duch Boží v člověku a nadšení Všemohoucího činí lidi rozumné.*** (Jb 32:8)

Proto nemůže mlčet. Duch Boží ho pudí. Bublá v něm a vře. Všechno, co do něj Bůh vložil, musí ven.

- ***Jsem naplněn slovy, těsno je duchu v mém nitru. Hle, mé nitro je jako víno, které nemá průduch, jako nové měchy, jež pukají. Musím mluvit, aby se mi ulevilo; otevřu rty a odpovím.*** (Jb 32:18-20)

Bratři a sestry, za to bychom se měli modlit: Aby nás Duch svatý vedl v našem myšlení i v naší řeči. Abychom dokázali mlčet, když víme, že nic moudrého a láskyplného z nás nevyleze. Abychom však mluvili tehdy, kdy to po nás Bůh skutečně žádá. Kdy v nás jeho řeč bublá a vře. Něco podobného prožíval trpící prorok Jeremjáš.

- ⁹ *Řekl jsem: „Nebudu je připomínat, už nebudu v jeho jménu mluvit,“ avšak je v mém srdci jak hořící oheň, je uzavřeno v mých kostech, jsem vyčerpán tím, co musím snášet, dál už nemohu.* (Jr 20:7-9)

I apoštol Pavel znal ten pocit, a to velice dobře. Proto píše Korintským:

- *Nemohu se chlubit tím, že kážu evangelium; nemohu jinak, běda mně, kdybych nekázal.* (1K 9:16)

Pán Ježíš? O něm píše evangelista Jan:

- ¹⁵ *Udělal si z provazů bič a všechny z chrámu vyhnal, i s ovcemi a dobyt看, směnárníkům rozházel mince, stoly zpřevracel* ¹⁶ *a prodavačům holubů poručil: „Pryč s tím odtud! Nedělejte z domu mého Otce tržiště!“* ¹⁷ *Jeho učedníci si vzpomněli, že je psáno: „Horlivost pro tvůj dům mne stráví.“* (J 2:17)

Bratři a sestry, v této tradici Ducha svatého znovu povstaňme. Tichost a sebeovládání jsou dary Ducha svatého. (Ga 5:23) Ale neplatí to absolutně. Bůh z nás přece nechce mít mlčenlivé a usměvavé mimoně, kteří svou tichostí vlastně schválí každou nepravost. Když si lidé kolem nás navzájem ubližují slovy, nebo dokonce činy, nemůžeme mlčet. K tomu nás Duch Kristův, Duch lásky, rozhodně nevede. A když se kolem nás uráží Boží dobré jméno, také bychom mlčet neměli. Lhostejnost a strach nejsou dary Ducha svatého! Právě my, a nikdo místo nás, máme představit Boha našim příbuzným, přátelům a známým jako dobrého Otce, který si nás všechny v Kristu zamiloval. Právě my, učedníci Kristovi, musíme promluvit, když se kolem nás děje bezpráví a lidé si mezi sebou ubližují. Elíhú ví, proč začal mluvit:

- **Boží duch mě učinil, dech Všemocného mě oživil.** (Jb 33:4)

Ať nás tedy k řeči zmocňuje a v jednání provází Boží Duch.

Modleme se:

Duchu svatý, vložil jsi do nitra mladého Elíhúa myšlenky a slova, kterými rozproudil vzduch kolem sebe. Možná to nebylo příjemné pro všechny zúčastněné. Ale bylo to nutné, aby se jeho blízcí vzpamatovali a posunuli blíž k Bohu. Veď i nás, mluv skrze nás, jednej skrze nás. A dej, abychom vnímali, když mluvíš k nám ty sám, ústy druhých lidí. Abychom za tvá slova k nám byli rádi, i když nám třeba hned nebudou příjemná. Amen.